

KNIHOVNA MĚSTA HRADCE KRÁLOVÉ

V Ý R O Č N Í Z P R Á V A
O ČINNOSTI KNIHOVNY MĚSTA HRADCE KRÁLOVÉ
ZA ROK 2005

Hradec Králové, leden 2006

Obsah

	strana:
I. Celkové hodnocení	3-4
II. Služby.....	5-11
1. Výpůjční služby	5-6
2. Specializované a informační služby	6-8
3. Služby v regionu; metodická činnost; síť veřejných knihoven okresu	8-9
4. Kulturně vzdělávací akce pro veřejnost	10-11
III. Knihovní fondy.....	12-13
IV. Organizace a řízení.....	14-16
1. Řízení	14
2. Finanční hospodaření	15
3. Pracovní síly; vzdělávání zaměstnanců	15-16
4. Údržba a technické zabezpečení	16
 <i>Přílohy:</i>	
č.1 Služby – statistický přehled výsledků.....	17
č.2 Knihovní fondy – statistický přehled výsledků.....	18

I. CELKOVÉ HODNOCENÍ

V základních ukazatelích knihovna v podstatě udržela vysokou úroveň předchozího roku; rozdíly u výpůjček a čtenářů nejsou statisticky významné. Pozitivní je zejména pokračující **růst návštěvnosti**: bylo zaregistrováno 185.602 návštěvníků, tj. o cca 6.500 více než v roce 2004, nejvíc od roku 1990. Zajímavý trend lze sledovat ve skladbě výpůjček: výrazný nárůst výpůjček hudebních nosičů a dokumentů (o 35.000) na úkor knih.

Na základě srovnávací analýzy činnosti poboček knihovny, zpracované z podnětu finanční komise zastupitelstva města, jsme přijali program postupného **rozšiřování otevírací doby** půjčoven. V roce 2005 byla prodloužena sobotní otevírací doba ústřední půjčovny a informačního střediska; v hudebním oddělení byla reorganizována tak, aby sloužilo veřejnosti i v pátek (dosud otevřeno jen čtyři dny v týdnu).

V rámci projektu **automatizace výpůjčních služeb** jsme od 3. ledna 2005 zahájili automatizovaný výpůjční protokol v obou odděleních pobočky Moravské Předměstí- B (Jana Masaryka) a během roku byla k automatizaci kompletně připravena pobočka Slezské Předměstí. Současně probíhala příprava zbývajících půjčoven, spočívající ve zpětném označování jejich fondů čárkovými kódy. Ke čtyřem pobočkám, na kterých už byla instalována počítačová síť, přibýly v roce 2005 další dvě: Malšovice a Kukleny.

Funkčnost automatizovaných půjčoven byla v 1. pololetí často ohrožována výpadky a zpomalením v privátní síti knihovny. Příčinou byl dosavadní způsob připojení k Internetu; řešení přinesl přechod z vyhrazeného vlnového pásma 2,4 GHz na 5 GHz, což si vyžádalo některé neplánované náklady.

Informační služby jsme **rozšířili** o další vlastní databázi - výročí regionálních osobností a událostí, přístupnou on-line na našich internetových stránkách. Informační aparát obohatily také databáze Evropská unie z Infobanky ČTK a Česká elektronická knihovna: poezie 19. stol., přístupné v našem informačním středisku. Jeho návštěvníkům nově nabízíme možnost bezplatného využití textového editoru.

Knihovní fond dosáhl 648.587 knihovních jednotek. Jeho roční přírůstek byl stejný, jako v roce předchozím a patřil k dlouhodobě nejvyšším: činil 22.502 knihovních jednotek. Ve složení přírůstku jsme zaznamenali mírný nárůst literatury pro děti, což je s ohledem na její dlouhodobý nedostatek pozitivní trend. Oproti loňskému roku dosáhl úbytek knihovního fondu téměř dvojnásobku; proto také statistický nárůst fondu činí jen 3.058 k.j.

Aktualizace a revize knihovního fondu byly prováděny v ústřední půjčovně, v pobočce Slezské Předměstí a ve skladu Staré Nechanice (celkem 69.000 knihovních jednotek). Do elektronického katalogu bylo zpracováno celkem 13.711 titulů (12.292 knih a 1.419 ostatních dokumentů).

Kulturních a vzdělávacích akcí pro veřejnost, zejména pro děti a mládež, jsme uspořádali 670 - o 51 víc než v loňském roce. Vzrostl počet besed pro děti a školení uživatelů, ubylo hudebně výchovných pořadů. V několika dětských odděleních proběhla tradiční „Noc s Andersenem“ a její varianty (Magická noc, Noc v Kalíšku). Úspěšné byly také celoměstské soutěže dětských čtenářů „Kde končí svět“, „Moje babička“ a „Ptáčkoviny“. Velký ohlas veřejnosti měla beseda s Arnoštem Goldflamem, křest nové knihy Zmizelý Hradec Králové, setkání se švýcarskou spisovatelkou Anne Cuneo, s hradeckou autorkou Evou Bešťákovou, výstava autogramů známých hudebníků, výstava o

kanadském Quebecu i další kulturní a vzdělávací akce. Rekordní návštěvnost zaznamenal podzimní knižní bazar.

Zásadním hendikepem knihovny je trvalý **nedostatek prostor** pro uložení knihovního fondu a jeho zpřístupnění čtenářům ve volném výběru. Byli jsme nuceni opět přestěhovat část živého fondu do skladu ve Starých Nechanicích, který je tak už zcela zaplněn; přeorganizovali jsme též fondy uložené ve sklepě domu čp. 177. Do skladů musí být kvůli prostorové nedostatečnosti půjčoven v ústředí knihovny odsouvány i novinky. Knihovna však nemá pro své sbírky žádné další prostorové rezervy. Uvedený problém podstatně snižuje čtenářský komfort a kvalitu služeb. Potřeba přestěhování knihovny do většího vyhovujícího objektu je proto každým rokem naléhavější.

Z nedostatku prostor pro volný výběr jsme po úpravách interiéru a přesunech fondu redukovali stávající **studovnu a přeměnili ji v další půjčovni místo** ústřední půjčovny. Malování a další akce údržby probíhaly také v obou odděleních pobočky Moravské Předměstí- A (Formánkova ul. + ZŠ Štefánikova) a v půjčovně hudebního oddělení.

Výše zmíněná srovnávací analýza přinesla další argument pro radikální rozšíření prostor ústředí knihovny. Zatímco ve srovnatelných městech (Pardubice, Liberec, Olomouc) činí podíl poboček na celkových výsledcích knihovny 30% a ústředí 70%, je v Hradci Králové podíl přesně obrácený. Hradecké **pobočky suplují prostorovou nedostatečnost ústředí knihovny.**

K významným událostem uplynulého roku patřily **významné návštěvy** zástupců kanadského a švýcarského velvyslanectví (v dubnu, během Dnů frankofonie), návštěva M. G. Hahna z ambasády USA při předání daru velvyslanectví hudebnímu oddělení (3. 11.), návštěva hejtmána Královéhradeckého kraje Ing. P. Bradíka a primátora města Ing. O. Divíška (23. 11.).

II. SLUŽBY (viz též příloha č.1)

1. Výpůjční služby

Počet výpůjček činil celkem **861.153**, o 6.423 méně než v roce 2004. Nepatrný pokles, v dlouhodobějším srovnání a ze statistického hlediska nevýznamný, byl způsoben přechodným uzavřením některých půjčoven (malování, revize knihovních fondů).

Složení výpůjček: 70,5% literatura pro dospělé, 20,1% literatura pro děti a 9,4% hudební dokumenty. Oproti minulému roku klesl počet výpůjček knih (o 40.901) a stoupl počet výpůjček hudebních dokumentů (o 34.432; jejich podíl na celkovém počtu výpůjček stoupl z 5,3% na 9,4%). Ve výpůjčkách literatury pro dospělé byla naučná literatura zastoupena 39,2%, ve výpůjčkách dětské literatury 39,9%; v obou případech jde o nepatrný pokles (cca 2%) proti roku 2004.

Obrat knihovního fondu dosáhl v průměru **1,33** výpůjček na jednu knihovní jednotku. Ze záložních skladů mimo město bylo dovezeno 3.344, o 28% víc, než v loňském roce. Pro literaturu do Starých Nechanic a Dolního Přímu se jezdí dvakrát týdně.

Bylo zaregistrováno **13.793 čtenářů**, z toho 10.488 dospělých (76%) a 3.305 dětí (24%). Celkový počet registrovaných čtenářů klesl proti předchozímu roku o 148; u dospělých o 167, u dětí byl naopak malý nárůst (o 19).

Protože si podle dotazníkového průzkumu plných 60% registrovaných čtenářů půjčuje nejen pro sebe, ale též další členy rodiny a přátele, je **skutečný počet uživatelů** výpůjčních služeb cca **22.100**, tj. 23,34% obyvatel Hradce Králové.

V roce 2005 jsme zaznamenali nejvyšší **návštěvnost** knihovny od roku 1990: **185.602** individuálních návštěv, z toho 176.308 ve výpůjčních službách a 9.294 při kulturně-vzdělávacích akcích pro veřejnost a dalších službách. Nárůst činí proti předcházejícímu roku 6.423 návštěv, tj. 3,6%.

Statistika nezahrnuje kontakty přes komunikačními prostředky, zejména informační služby po telefonu nebo prostřednictvím internetu.

V rámci **meziknihovní výpůjční služby** jsme vyřídili celkem **375 žádanek**, o 66 víc než v loňském roce. Z naší knihovny bylo vyžádáno 236 dokumentů (z toho jsme mohli kladně vyřídit 199 žádostí, tj. 84%); naopak pro naše čtenáře jsme z jiných knihoven vyžádali 139 dokumentů (kladně vyřízeno 110 žádostí, tj. 79%). Počet dokumentů vyžádaných z jiných knihoven se proti roku 2004 ztrojnásobil.

Srovnávací **analýza činnosti poboček knihovny** prokázala, že v základních ukazatelích jsou výpůjční služby naší knihovny stejné nebo vyšší než v knihovnách obdobně velkých měst. Jen počet otevíracích hodin na jednoho pracovníka byl o málo nižší. Přijali jsme tedy program postupného rozšiřování otevírací doby.

Na základě zvýšeného zájmu i počtu čtenářů jsme v první fázi prodloužili sobotní **otevírací dobu** ústřední půjčovny a informačního střediska do 12 hodin (celkový týdenní počet hodin pro veřejnost se tím zvýšil z 39 na 40) a přeorganizovali otevírací dobu hudebního oddělení tak, aby veřejnosti sloužilo pět dnů v týdnu (dosud bylo v pátek zavřeno); otevírací doba hudebního oddělení byla po tomto zásahu rozšířena o 1 hodinu týdně (z 26 na 27).

Úpravy otevírací doby půjčoven budou pokračovat v příštím roce, mj. v závislosti na průběhu jejich automatizace. Maximálního stavu by měla otevírací doba knihovny dosáhnout po přestěhování do objektu Vertex.

Na základě střednědobého plánu probíhá postupná **automatizace výpůjčního protokolu** v pobočkách. K dosud plně automatizovaným provozům ústřední půjčovny, hudebního oddělení, zvukové knihovny pro nevidomé a pobočky Nový Hradec Králové přibyla od 1. ledna 2005 pobočka Moravské Předměstí- B (Jana Masaryka). Během roku jsme k automatizaci připravili pobočku Slezské Předměstí tak, že půjčování prostřednictvím počítačů zde může být zahájeno k 2. 1. 2006. Pokračovali jsme v přípravě dalších půjčoven (Pražské Předměstí, Moravské Předměstí- A, Zálabí) a zahájili zpětné doplňování čárkových kódů v knihovních fondech poboček Kukleny a Malšovice.

Základním předpokladem automatizace je zasíťování poboček a jejich vybavení počítačovou technikou. V roce 2005 byla instalována počítačová síť v pobočkách Kukleny, Malšovice; počet počítačů na pobočkách je postupně doplňován na potřebný stav.

Úpravy půjčoven:

Nedostatek prostor pro čtenářům volně přístupný fond v ústřední půjčovně, která má sama o sobě pouhých 60m², nás přinutil přebudovat dosavadní čítárnu a studovnu literatury o výtvarném umění v další výpůjční místo s volným výběrem z oborů poezie, divadelní hry, mapy a turist. průvodce, umění (nejen výtvarné); byl zde zredukován počet studijních míst; prostor byl vybaven novými stojany na periodika a novým sedacím nábytkem.

Pro technické problémy s počítačovou sítí a dlouhodobou nemoc vedoucí nebylo provedeno plánované přestěhování (výměna) půjčovny pro děti a půjčovny pro dospělé na pobočce Moravské Předměstí- B. Byl však zpracován architektonický projekt a zhotoven nový nábytek pro dětské oddělení.

Malování a další úpravy interiérů jsme provedli na pobočce Moravské Předměstí- A (obě oddělení), v půjčovně a studovně hudebního oddělení a v ústřední půjčovně.

2. Specializované a informační služby

Zvuková knihovna pro nevidomé půjčila 8.249 zvukových knih 317 klientům z východočeského regionu, větší část formou zásilkové služby. Vypůjčené knihy představují výdej, příjem a kontrolu 62.440 ozvučených kazet (o 3.047 víc). Počet klientů se ve srovnání s předchozím rokem nepatrně snížil (o 12), počet výpůjček zůstal stejný. V průběhu roku bylo zaznamenáno 4.001 osobních návštěv nevidomých (nárůst o 511).

Do fondu přibyla 122 titulů zvukových knih a 12 ozvučených kazet. Pokračovali jsme v ukládání zvukových knih do nových plastových kazet, které zároveň slouží jako expediční obaly. Zvuková knihovna spolupracuje s Tyfloservisem a Tyflocentrem v Hradci Králové a s katedrou speciální pedagogiky místní univerzity (exkurze a konzultace pro studenty).

Hudební oddělení mělo 1 559 uživatelů, kteří si zde vypůjčili k prezenčnímu využití či absenčně 80 464 knih, časopisů, hudebnin, klasických gramodesek, CD, kazet a CD-ROMů. Zaregistrováno bylo 22 739 návštěv. Ve všech ukazatelích došlo k nárůstu proti roku 2003: + 106 uživatelů, + 177 návštěvníků a + 12.307 výpůjček.

Digitalizace lístkového katalogu klasických gramodesek nebyla realizována, protože jsme na ni nedostali dotaci z programu VISK; požádali jsme o ni znovu na rok 2006, tentokrát ve spolupráci s firmou Uniata Mělník.

Oddělení realizovalo několik kulturně vzdělávacích akcí pro veřejnost (přednášky o Bedřichu Smetanovi, beseda se sběratelem autogramů J.Míchalem aj.). V přístupových prostorách bylo uspořádáno 7 výstav (Hradec známý a neznámý, Pohlednice s hudební tematikou, Rostliny v hudbě, Muzeum české hudby, Vydavatelství Radioservis, Filharmonie HK- nová budova, Vánoční pohlednice); tři z nich jsme poskytli dalším knihovnám.

Od různých sponzorů jsme získali 17 titulů časopisů, 14 CD-ROM, dvě videokazety a pět CD; nejvýznamnějším darem je 7 publikací na CD-ROM, které hudebnímu oddělení předal osobně kulturní rada velvyslanectví USA.

Poslechové studio navštívilo 1.020 klientů, z toho 223 individuálně a 797 v kolektivech. Jde o pokles proti roku 2004 (o 778): nejvíc ubylo individuálních poslechnů, protože pro uživatele se staly výhodnější výpůjčky domů (od roku 2005 bezplatné). Klesl i počet prezenčně využitých audiovizuálních dokumentů na 2.402 (o 675) a počet hudebně výchovných pořadů na 54 (o 28). Deset z nich jsme uspořádali externě pro Sjednocenou organizaci nevidomých a slabozrakých.

Informační pracoviště hudebního oddělení půjčilo absenčně i prezenčně celkem 872 titulů na CD-ROM a zaregistrovalo 810 návštěv (z toho 296 individuálních, 107 v kolektivech a 407 na internetu). Také zde došlo k poklesu návštěvnosti ve srovnání s předešlým rokem. Proběhlo 15 instruktáží o práci s internetem a elektronickými databázemi. K nejvyužívanějším elektronickým databázím a publikacím patřily Grove Music (167 vstupů), Česká národní bibliografie a jazykové nebo počítačové kurzy.

Na internetových stránkách knihovny jsme vystavovali soupis hudebních muzeí a hudebních časopisů, soubor Česká hudba, adresář hudebních knihoven aj.; v roce 2005 k nim přibyla databáze hudebních výročí východočeského regionu. Na základě požadavků našich uživatelů bylo zpracováno množství rešerší a tiskových výstupů z našich i cizích databází.

Hudební oddělení bylo přechodně uzavřeno při malování půjčovny a studovny.

Informační středisko navštívilo 2.102 klientů, kteří si vypůjčili 5.993 dokumentů, většinou k prezenčnímu studiu; je to proti roku 2004 nárůst o 558 návštěv a 1.971 výpůjček. Proběhlo zde 119 školení k využití internetu (o 32 víc než loni), 4 odborné konzultace a 2 exkurze. Nabídku internetových školení využili převážně senioři během akcí Březen- měsíc internetu a Týden knihoven. Poskytli jsme 1.376 rozsáhlejších faktografických a bibliografických informací (nárůst o 195) a celkem 671 návštěvníků zde využilo internet.

Databáze informačního střediska byly rozšířeny o Evropskou unii z Infobanky ČTK a Českou elektronickou knihovnu (poezie 19. století). Na webu knihovny jsme on-line zpřístupnili vlastní databázi Výročí událostí a osobností města a okresu Hradec Králové. Od roku 2005 nabízíme klientům možnost bezplatného využití textového editoru.

Publikační činnost:

Vydali jsme „Přehled činnosti veřejných knihoven okresu Hradec Králové v roce 2004“ a „Kulturní kalendář na rok 2006“.

Na základě požadavků z půjčoven jsme zpracovali publikace „Sametová revoluce: chronologie událostí a soupis literatury“ a „Postava Krakonoše: soupis informačních pramenů“. Tiskoviny z roku 2005 doplňuje „Seznam CD-ROM v informačním středisku Knihovny města Hradce Králové“ a jednostránkový leták „Lidové zvyky: období duben-červen“.

Mnoho článků o činnosti knihovny bylo publikováno v regionálním tisku (Hradecké noviny, Radnice - zde zvlášť v rubrice „Z městské knihovny“) i v odborných tištěných nebo elektronických časopisech (U nás, Čtenář, Ikaros, Hudební výchova aj.).

Redakčně a autorsky spolupracujeme na vydávání sborníku hradeckých paměťových institucí „Královéhradecko“.

3. Služby v regionu; metodická činnost; síť veřejných knihoven okresu

Jako pověřená knihovna jsme na základě smlouvy se Studijní a vědeckou knihovnou v Hradci Králové poskytovali **služby 97 veřejným knihovnám** okresu Hradec Králové: 90 neprofesionalizovaným (v roce 2005 k nim přibyla nově založená knihovna ve Staré Skřeněři) a 7 profesionalizovaným. Na výkonu regionálních funkcí se částečně podílelo i 6 střediskových knihoven.

Uskutečnilo se celkem 408 metodických návštěv (z toho jich 268 provedli pracovníci naší knihovny) a 872 konzultací (z toho 740 zajistilo metodické oddělení a středisko Hradec Králové).

Poradenská a konzultační činnost byla zaměřena především na využití projektu internetizace knihoven Ministerstva informatiky ČR a strukturálního operačního programu EU v knihovnách okresu, na práci s moderní informační technologií, zařizování interiérů knihoven, základní knihovnické postupy v evidenci knihovnických fondů, při vedení výpůjčního protokolu, zpracování knihovnické statistiky atd.

Pomoc jsme poskytovali zřizovatelům knihoven **při zpracování a realizaci grantových projektů**. Do krajského projektu využití strukturálního operačního programu EU k vybavení knihoven počítačovou technikou (a návazně na to do projektu PIK MI) se nám podařilo zapojit 15 obcí (Běleč, Hněvčevy, Libníkovice, Lišice, Lovčice, Lužany, Ohnišťany, Olešnice, Osičky, Radíkovice, Sedlice, Sendražice, Stará Skřeněř, Trávník, Zachrašťany). Uspořádali jsme informační schůzku k využití dotačního programu Ministerstva kultury VISK 2006 (7.12.).

Z pověření MK ČR jsme kontrolovali věcné plnění projektů z roku 2004 ve dvanácti knihovnách.

Ve spolupráci se Studijní a vědeckou knihovnou v Hradci Králové a Fakultou informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové jsme s využitím bakalářské studentské práce připravili šablonu pro „**Web malé knihovny**“, která knihovníkům v obcích umožní jednoduchou a přístupnou tvorbu vlastních internetových stránek. Ověřování projektu se zúčastnily knihovny Stěženy, Hlušice a Smidary (prezentace proběhla 14.11.).

Prováděli jsme sběr dat a zpracovali **statistickou analýzu činnosti** veřejných knihoven okresu a poskytovali pomoc ostatním knihovnám při sestavování statistických výkazů. Vydali jsme “Přehled o činnosti veřejných knihoven okresu za rok 2004“.

Vzdělávání knihovníků bylo zaměřeno na využití moderních informačních technologií v jejich práci: uspořádali jsme 5. ročník burzy internetových zkušeností (15.3.), soutěž o nejlepší internetovou stránku knihovny „web sem, web tam“, seminář k práci s elektronickými publikacemi a databázemi na CD-ROM (27.9.). Připravili jsme také další akce s různým tematickým zaměřením: Knihovna hledáčkem videokamery (22.2.), Knihovny seniorům (25.10.), Aljaška (25.10.), Hradec Králové a jeho osobnosti (15.11.). Knihovníkům okresu byly určeny i dvě odborné exkurze: do knihoven Náchodska (7.5.; 31 účastníků) a do Městské knihovny v Litomyšli (15.10., 30 účastníků).

Proběhlo 8 **porad** vedoucích střediskových knihoven; svolali jsme aktiv knihovníků okresu Hradec Králové (12.4.).

Ke vzdělávacím akcím a poradám jsme připravili 100 stran různých **metodických materiálů**. Příručku „Vedení obecní knihovny“ jsme aktualizovali a doplnili o další přílohy.

Knihovnám okresu byla nabídnuta možnost využít **putovní výstavy** hudebního oddělení; zapůjčili jsme jim 38 tematických výstavek naučné literatury.

Pomoc při aktualizaci a revizi knihovních fondů jsme poskytli 14 knihovnám: Předměřice, Běleč, Skochovice, Těchlovice, Rodov, Kosice, Chudenice, Lovčice, Kunčice, Boharyně, Zachrašťany, Hněvčeves, Osice, Sendražice.

Výměnný fond vzrostl o 4.987 a po zpracování úbytku dosáhl celkem 90.966 knihovních jednotek; patří k největším v ČR. V roce 2005 z něj bylo sestaveno a expedováno 449 **cirkulujících výměnných souborů**, které obsahovaly celkem 22.469 knihovních jednotek (o 39 souborů a 1.952 knihovních jednotek víc oproti minulému roku; jeden soubor měl v průměru 50 svazků).

Servis výpočetní techniky jsme zajišťovali pro knihovny v 26 obcích (o 10 víc, než v předešlém roce): Smidary, Nechanice, Chlumeč, Smiřice, Dobřenice, Stěžery, Předměřice, Nový Bydžov, Barchov, Lhota pod Libčany, Praskačka, Syrovátka, Roudnice, Petrovice, Libřice, Kratonohy, Obědovice, Nepolisy, Hořiněves, Černožice, Měník, Skalice, Vsestary, Skřivany, Boharyně, Libčany. Jednalo se většinou o údržbu dat, zprovoznění automatizovaného výpůjčního protokolu a řešení problémů s počítačovou technikou i programovým vybavením.

Doprava v rámci výkonu regionálních funkcí byla realizována převážně vlastními dopravními prostředky, částečně dopravními prostředky obcí; doplňkově jsme využívali také hromadnou dopravu.

Naše **středisková knihovna** připravila 225 výměnných souborů (o 26 víc, než v roce 2004), které obsahovaly celkem 11.264 knihovních jednotek (nárůst o 1.305). Výměnný fond byl zpětně opatřován čárkovými kódy.

Pozitivní bylo přestěhování knihoven v Sedlici, Hněvčevsi, Osicích a Trávníku do nových vyhovujících prostor. V Blešně a Sedlici došlo k výměně knihovníka.

4. Kulturně vzdělávací akce pro veřejnost

Vzdělávací a kulturní akce knihovny byly určeny z větší části dětem a mládeži. V roce 2005 se jich uskutečnilo celkem 670 - o 51 víc, než v roce předchozím. Vzrostl počet literárních besed pro děti i školení uživatelů k využití internetu a elektronických databází (obojí o 38); pokles byl zaznamenán u hudebně-výchovných pořadů (o 28).

Jarní akce **pro dětské čtenáře** *Noc s Andersenem* proběhla v půjčovnách pro děti na Novém Hradci Králové, v Kuklenách a v Zálabí (v prvních dvou případech jsme ji pro velký zájem museli opakovat). Zúčastnilo se jí celkem 95 dětí. V předvečer *Noci*, 1. 4., byl na Novém Hradci Králové zasazen *strom Pohádkovník*.

Na rozdíl od předchozího roku jsme uspořádali *Velké říjnové společné čtení* nikoliv pro dospělé, ale pro děti; proběhlo 3. 10. v pobožce Moravské Předměstí- B (52 účastníků), Kukleny (40 dětí) a v ZŠ Nový Hradec Králové (40 účastníků).

V rámci Týdne knihoven se uskutečnila 5. 10. tradiční literárně-sportovní soutěž *Ptáčkoviny*: soutěžilo 78 dětí ve 33 hlídkách.

V šesti pobožkách probíhala etapová soutěžní hra *Strom pohádek* v rámci projektu *Kde končí svět*, kterou dokončilo 250 dětí; v dětských odděleních vznikla galerie symbolických *Pohádkovníků*.

Z tvůrčí literární soutěže *Moje babička*, pořádané na podzim 2005 ke 150. výročí prvního vydání *Babičky* Boženy Němcové pro žáky základních škol, vznikl zajímavý sborník dětských literárních a výtvarných prací.

Velmi úspěšné byly *besedy se spisovatelkou Ivou Březinovou*, organizované 20. 9. 2005 pobožkami Labská a Štefánikova; účastnilo se jich 200 dětí. Malí čtenáři si oblíbili i *předvánoční zdobení perníčků* v pobožce Kukleny (30 účastníků).

Fotodokumentace větších akcí pro děti je k dispozici na našich internetových stránkách; byly též široce prezentovány v tisku a v rozhlase.

K větším akcím **pro dospělé** patřil *Internet pro seniory* v průběhu *Března- měsíce internetu* a *Týdne knihoven* i naše tradiční účast při *Dnech frankofonie* v Hradci Králové. Trvalou oblibu hradecké veřejnosti si získal volný cyklus besed, autorských čtení a prezentací *literární čaje o páté*.

Stručný přehled pořadů pro dospělé:

- *Radko Chadima: Nepál* (cestopis slovem i obrazem; 25.1.)
- *Arnošt Goldflam* (beseda nad novou knihou „Tatínek není k zahazení“; 10.2.)
- *Autogramy jako sběratelský koníček* (beseda se sběratelem J.Míchalem; 8.3.)
- *Knihovna hledáčkem videokamery* (knihovny okresu ve filmu; 22.2.)
- *Burza internetových zkušeností* (5. ročník; 15.3.)
- *Anne Cuneo: Prague aux doigts de feu* (beseda se švýcarskou spisovatelkou; 16.3.)
- *Jiří Studený: Z tanku do hájku* (autorský pořad hradeckého básníka; 26.4.)
- *Jan Jakl: Zmizelý Hradec Králové* (představení nové knihy; 24.5.)
- *Jak udržet při životě živé umění* (veřejná debata; 23.6.)
- *Ivan Dorovský: Ivo Andrič* (přednáška a ukázky z díla; 14.9.)
- *Petr Kaleta: Cesta do Haliče* (přednáška o etnografovi F.Řehořovi ze Stěžer; 5.10.)
- *Šimona Šimonová: Bedřich Smetana* (přednáška s ukázkami z díla; 11.10.)
- *Eva Bešťáková: Peřina v kufru* (beseda s Hradeckou autorkou; 18.10.)
- *Stanislava a František Čejkovi: Mount Mc Kinley* (cestopisné vyprávění; 6.12.)

Kromě množství drobných výstavek v půjčovnách a na schodišti hudebního oddělení, reagujících na různá výročí a zaměřených na propagaci našeho knihovního fondu, jsme uspořádali velké **výstavy**:

- *Populární hudba* (autogramy hudebníků ze sbírky J.Míchala; 14.2.-12.3.)
- *Quebec a New Brunswick* (kanadské provincie ve fotografii; 18.3.-8.4.)
- *Výtvarné práce žáků ZUŠ Na Střezině* (vestibul knihovny, 1.-30.6.)

Ke **specifickým akcím** pro veřejnost patřila v roce 2005 *burza plakátů* s hudební tematikou a *amnestie na sankční poplatky* v rámci Týdne knihoven (3.-9.10.) i tradiční *knižní bazar* (7.-12.11.), na který přišlo rekordních 947 návštěvníků (viz též *oddíl III. Knihovní fondy*). Poprvé jsme se podíleli na propagaci a organizaci hlasování v soutěži o nejlepší původní českou beletrii *Magnesia Litera – cena čtenářů*.

III. KNIHOVNÍ FONDY (viz též příloha č.2)

Přírůstek knihovního fondu v roce 2005 představuje celkem **22.502** knihovních jednotek, z toho 20.502 knih, 541 hudebnin a 1.574 audiovizuálních dokumentů. Byl v podstatě stejný jako v předchozím roce a patří k dlouhodobě nejvyšším.. Tvořila jej z 63,95% literatura pro dospělé (z toho 31% naučná), z 26,65% literatura pro děti (z toho 34,3% naučná) a z 9,4% hudebniny a audiovizuální dokumenty; oproti roku 2004 stoupl zejména podíl literatury pro děti (o 4%) a nákup hudebnin (o cca 200 knih. jednotek).

Na nákup knih jsme vynaložili 2.907.000,85 Kč (z toho 331.352,50 Kč činila dotace státu na výměnný fond). Při akvizici jsme maximálně využili slevy distributorů a knihkupců, které činily většinou 25%. Započteme-li navíc dary jednotlivců a institucí (celkem 1.447 svazků), činila průměrná pořizovací cena knihy 136,- Kč; v roce 2004 to bylo 133,50 Kč. U periodik využíváme 15% slevu dodavatelské firmy REDIT.

Úbytek knihovního fondu dosáhl 19.444 knihovních jednotek; v porovnání s rokem 2004 byl téměř dvojnásobný (nárůst o 9.339 k.j.). Jednalo se o ztracené a opotřebované knihy z běžného fondu půjčoven, o knihy vyřazené při aktualizacích a revizích a o zpracování skluzu v odpisech z minulých let.

Během podzimního knižního bazaru jsme darovali 1.067 vyřazených knih 15 veřejným knihovnám okresu; 6.940 zastaralých nebo poškozených knih bylo prodáno 947 návštěvníkům této týdenní akce.

Knihovní fond dosáhl k 31. 12. 2005 **celkem 648.587** knihovních jednotek; v důsledku vysokého objemu zpracovaného úbytku činil meziroční nárůst fondu jen 3.058 knihovních jednotek.

V průběhu roku jsme provedli **revizi** knihovních fondů ústřední půjčovny (signatury A, IIA, N; 4.506 k.j.) a pobočky Slezské Předměstí (38.285 k.j.) i **aktualizaci** vázaných periodik (signatura C, CI, CII; 2.400 k.j.) a fondu ve skladu Staré Nechanice (signatura 31.700-42.900, 70.000-82.500; 23.700 k.j.). Celkem prošlo revizí a aktualizací 68.990 k.j.

Katalogizace knihovního fondu probíhá ve dvou směrech: průběžné počítačové zpracování přírůstku a retrokonverze generálního katalogu do počítačové podoby. Zkatalogizovali jsme 4.560 titulů, které představoval roční přírůstek knih. Do počítače bylo konvertováno 7.732 titulů z generálního katalogu (písmeno A-Ko, signatury A, IIA, B) a tituly, u kterých byly prováděny odpisy. V hudebním oddělení bylo zpracováno 1.419 titulů AV dokumentů a hudebnin. Celkem jsme tedy zkatalogizovali 13.711 titulů.

Bylo ukončeno doplňování dalších lístkových katalogů, a to na pobočkách Slezské Předměstí, Moravské Předměstí- B.

Zpracovali jsme převodní tabulky pro znaky Mezinárodního desetinného třídění (přesun třídy 681 do 004 Věda o počítačích).

Příprava půjčoven na automatizovaný výpůjční protokol spočívala ve zpětném opatřování knihovních fondů čárkovými kódy, v kontrole a opravách katalogizačních údajů. Probíhala zejména na pobočkách Slezské Předměstí, Pražské Předměstí, Moravské Předměstí-A a Zálabí; v roce 2005 k nim přibýly pobočky Malšovice a Kukleny. Součástí těchto příprav byla též konverze zbývajících katalogizačních záznamů do počítačové

podoby, převod fondu zrušené pobočky Čelakovského ulice do fondu Kukleny, retrokonverze a kontrola příručky knihovnické literatury, archivních fondů na signaturách 100.000, fondu ústřední půjčovny a poboček ve skladu Staré Nechanice, zahájení počítačové evidence periodik na pobočce Pražské Předměstí atd.

Během roku byla kompletně připravena pobočka Slezské Předměstí, takže od 2.1.2006 zde mohl být zahájen automatizovaný výpůjční protokol.

Došlo také ke změnám v **organizaci knihovního fondu**: část fondu ústřední půjčovny (signatury 80-87.000) byla z nedostatku prostor přesunuta do skladu ve Starých Nechanicích; fondy poezie, naučné literatury a cizojazyčné literatury (signatury A, IIA, IIIA, N, částečně B) jsme přesunuli z Dolního Přímu do skladu v Tomkově ul. a naopak méně využívaný fond vázaných periodik byl ze skladu ve sklepě ústřední půjčovny odsunut do skladu Dolní Přím.

V rámci **ochrany fondů** jsme dali svázat 230 knih a hudebnin; průběžně probíhalo balení knih a časopisů do ochranných fólií, výměna poškozených obalů AV dokumentů i ukládání zvukových knih do speciálních umělohmotných pouzder.

IV. ORGANIZACE A ŘÍZENÍ. HOSPODAŘENÍ KNIHOVNY

1. Řízení

Studijní a vědecká knihovna s námi uzavřela dne 12. 5. 2005 podle knihovního zákona č.257/2001 Sb. novou smlouvu o pověření regionální funkcí. Na tomto základě jsme s obcemi okresu Hradec Králové uzavřeli **smlouvy o poskytování regionálních služeb** jejich knihovnám. Smlouvami se zřizovateli a objednávkami služeb jsme řešili i podíl šesti střediskových knihoven na naší regionální funkci.

Na základě usnesení Finančního výboru Zastupitelstva města Hradec Králové z 25. 5. 2005 jsme zpracovali **Analýzu činnosti poboček Knihovny města Hradce Králové**. Srovnání s knihovnami v obdobných městech (Pardubice, Liberec, Olomouc) prokázalo mimo jiné že:

- a) průměrná pracovní zátěž poboček a výpůjčních míst naší knihovny odpovídá pracovní zátěži podobných zařízení dotyčných měst;
- b) výkony našich poboček a výpůjčních míst jsou v absolutních ukazatelích podstatně vyšší, než ve srovnávaných lokalitách;
- c) podíl poboček a ústředí na celkových výsledcích knihovny je v Hradci Králové (70% : 30%) oproti srovnávaným knihovnám (30% : 70%) obrácený; hradecké pobočky suplují prostorovou nedostatečnost ústředí.

Koncem roku jsme zpracovali již druhý **projekt digitalizace katalogu klasických gramodesek** a přihlásili jej opět do dotačního programu ministerstva kultury VISK 5 – RETROKON.

Zpracovali jsme žádost o dotaci na **celostátní seminář hudebních knihoven**, který bude knihovna pořádat v roce 2006; připravili jsme též předběžný program tohoto semináře.

Pokračovala naše **spolupráce s knihovnami v partnerských městech** Hradce Králové. Zúčastnili jsme se celopolské konference o regionální bibliografii v městské knihovně ve Walbrzychu referátem ředitele „Regionální bibliografie v Městské knihovně v Hradci Králové“. V rámci stáže v Hradci Králové nás navštívily 2 pracovnice Štátnej vedeckej knižnice v Banské Bystrici.

Naši činnost jsme **propagovali** v regionálním tisku (Radnice, Hradecké noviny, krajské vydání MF Dnes), v rozhlase a televizi. Publikovali jsme také články v odborných časopisech (Čtenář, Národní knihovna, U nás, Hudební výchova, elektronický Ikaros).

2. Finanční hospodaření

Hospodaření knihovny v roce 2005 skončilo **vyrovnaným výsledkem** na straně výnosů a nákladů: rozpočtové náklady činily celkem 26.838 tis. Kč, výnosy tutéž částku; kladný hospodářský výsledek je téměř zanedbatelný (419,76 Kč).

Příjmy z vlastní činnosti dosáhly 1.158 tis. Kč (nárůst 3,6% proti minulému roku); jejich podíl na celkových nákladech však představuje pouze 4,68%.

Příspěvek zřizovatele byl proti skutečnosti roku 2004 navýšen o 5% (pokrytí mezd po zavedení nových tarifů od 1.1.2005): dosáhl 23.548 tis. Kč. Regionální funkci knihovny (pomoc knihovnám bývalého okresu Hradec Králové) dotoval Královéhradecký kraj částkou 2.132 tis. Kč (zvýšení o 3% v porovnání s loňským rokem, také v reakci na valorizaci mezd).

Náklady měly následující složení: nákup knihovních fondů 4.222 tis. Kč (=15,7% celkových nákladů; index meziročního nárůstu 1,01), osobní náklady 17.396 tis. Kč (=64,8%; nárůst 1,10), opravy a údržba 325 tis. Kč (=1,2%; pokles 0,38), ostatní provozní náklady 4.895 tis. Kč (=18,2%; nárůst 1,06). U nákladů na údržbu je třeba poznamenat, že v předchozím roce byly porovnání s dlouhodobým průměrem mimořádně vysoké (řešení havarijního stavu plynových kotlů s mimořádnými výdaji 504 tis. Kč).

Celkový meziroční růst nákladů o 1.368 tis. Kč byl v maximální míře ovlivněn zvýšením mezd podle vládního nařízení, včetně zvýšení odvodů na sociální a zdravotní pojištění.

Investiční náklady ve výši 105 tis. Kč byly hrazeny z fondu reprodukce investičního majetku; jednalo se o nákup radioreléových zařízení v souvislosti se změnou připojení k internetu (přechod na jiné vlnové pásmo: viz *Celkové hodnocení, str. 3*).

3. Pracovní síly; vzdělávání zaměstnanců

Průměrný přepočtený **stav zaměstnanců** činil 69,6; z toho 66,1 pokrývalo městskou funkci, 3,5 funkci regionální.

Vzhledem k velkému nárůstu moderních informačních technologií v činnosti knihovny (počet PC a dalších zařízení, rozšiřování interních sítí a programového vybavení, zvyšující se kapacita databází) jsme museli v roce 2005 pokrýt dalším stálým zaměstnancem pracoviště správce sítě (dosud řešeno provizorně pomocí civilní služby). Posíleny byly také pracovní kapacity hudebního oddělení o 0,4 síly ve skladištích (protože oddělení v podstatě nemá žádný volný výběr, realizují se veškeré výpůjčky zprostředkovaně přes služby ve skladech; dosud je též vykonávali pracovníci v civilní vojenské službě). Za tím účelem jsme přeorganizovali služby v telefonní ústředně a snížili zde pracovní úvazek na 0,76.

Vysoká nemocnost na úseku služeb, zejména na pobočce Moravské Předměstí- B a v hudebním oddělení, si během roku vyžádala přechodné zastupování (B. Páleníková).

Zvyšování kvalifikace zaměstnanců knihovny: Pracovníci výpůjčních služeb si osvojovali znalosti výpůjčního modulu programu Clavius, dvanáct z nich se školilo ve využití textového editoru Word. Čtyři pracovnice knihovny absolvovaly v roce 2005 základní kurz ECDL, dvě školení Excel pro pokročilé. Největší počet zaměstnanců se zúčastnil cyklu přednášek o moderní české literatuře a o literárních směrech (PhDr. J. Hetych). Další vzdělávání zaměřené na pracovníky knihoven okresu - viz *oddíl II.3. Služby v regionu, str.9*.

Naši zaměstnanci se účastnili také mnoha externích školení na odborná témata (projekt internetizace knihoven, elektronické služby knihoven, regionální služby, knihovny a architektura, databáze EBSCO, manýrismus v hudbě ad.) ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové, Národní knihovně v Praze, v Olomouci, Brně, Pardubicích, na konferenci Knihovny současnosti v Seči a jinde. Navštívili Knižní veletrh v Praze, hudební veletrh Muzika Praha 2005, Institut Bohuslava Martinů a řadu celostátních setkání, pořádaných Klubkem dětských knihoven (např. v rámci akce Jičín – město pohádky).

4. Údržba a technické zabezpečení

V roce 2005 byly provedeny následující **úpravy interiérů, instalace zařízení a údržba objektů**:

- malování ústřední půjčovny;
- malování půjčovny a studovny hudebního oddělení;
- malování obou půjčoven pobočky Moravské Předměstí-A;
- restaurování štukové výzdoby a malování ředitelny;
- instalace zatemňovacích rolet v přednáškovém sále;
- oplocení objektu pobočky Labská;
- instalace nových topidel v dětském oddělení pobočky Malšovice;
- vyvločkování komínů v pobočce Nový Hradec Králové;
- osazení nových vstupních dveří do dětského oddělení pobočky Kukleny;
- výměna zásobníku na teplou vodu v pobočce Pražské Předměstí;
- izolační nátěr části střechy skladiště Staré Nechanice.

Vlastními silami jsme zajišťovali **výrobu různých interiérových doplňků** a výrobu stolů pod počítače pro půjčovny Labská, Moravské Předměstí-B a Štefánikova.

Průběžně byly zabezpečovány **revize**, provozní a odborné prohlídky i **drobná údržba** budov, přístrojů a zařízení.

Prováděli jsme předepsaná školení a další opatření na úseku **požární ochrany a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci**; koncem roku jsme uzavřeli smlouvu o závodní preventivní péči s Českou preventivní, s.r.o.

V průběhu roku jsme částečně obměňovali zastaralou počítačovou techniku a pokračovali v postupném vybavení poboček dalšími počítači v souvislosti s přípravou na jejich automatizaci (viz též *oddíl I.1 Výpůjční služby*). Zajistili jsme **instalaci počítačových sítí** na pobočkách Kukleny a Malšovice.

SLUŽBY

Příloha č.1

	Orientační ukazatele na rok 2005	Skutečnost 2003	Skutečnost 2004	Skutečnost 2005	Plnění plánu v %
Výpůjčky	868 000	820 424	867 622	861 153	99,2
Z toho:					
naučná lit. pro dospělé	246 000	230 028	267 573	237 787	96,7
ostatní dokumenty	45 000	42 402	46 333	80 765	179,5
literatura pro děti	183 000	179 520	182 524	173 429	94,8
z toho: naučná pro děti	75 600	74 348	75 597	69 258	91,6
Čtenáři	13 880	13 718	13 941	13 739	99,0
Z toho:					
dospělí	10 620	10 471	10 655	10 488	98,8
děti	3 260	3 247	3 286	3 305	101,4
Návštěvnost	-	159 766	179 179	185 602	-
Kolektivní akce	530	416	619	670	126,4
Z toho:					
lekce KIV	60	59	64	68	113,3
hudebně-výchovné pořady	80	62	82	54	67,5
besedy pro děti	170	136	181	219	128,8
besedy pro dospělé	8	15	15	14	175,0
soutěže pro děti	2	4	4	4	200,0
výstavy, bazary aj.	10	6	21	21	210,0
školení uživatelů o práci s el. databázemi	-	134	252	290	-
Metodické návštěvy, konzultace, školení	400	646	967	1 008	252,0
Výměnné soubory (počet knih,jednotek)	9 000	9 887	9 959	11 264	125,2
Publikace (počet titulů)	3	4	4	5	166,7
MVS (počet žádanek)	-	159	309	375	-

KNIHOVNÍ FOND

Příloha č.2

	Orientační ukazatele na rok 2005	Skutečnost 2003	Skutečnost 2004	Skutečnost 2005	Plnění v %
Knihovní fond celkem	657 529	633 040	645 529	648 587	-
Přírůstek	20 000	21 019	22 594	22 502	112,5
Z toho: knihy	18 070	19 007	20 579	20 387	112,8
hudebniny	300	552	336	541	180,3
AV dokumenty	1 630	1 460	1 679	1 574	96,6
Úbytek	8 000	12 500	10 105	19 444	243,0

Struktura knihovního přírůstku v roce 2005:

Celkem knihy..... 20 387

Z toho:

Naučná literatura pro dospělé ..... 6 323 = 31,0 %

Beletrie pro dospělé ..... 8 067 = 39,5 %

Literatura pro děti ..... 5 997 = 29,4 %

z toho:

naučná literatura pro děti ..... 2 059 = 34,3 %

beletrie pro děti ..... 3 938 = 65,6 %